

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 8 mars 1894, kl. 7 e. m.

Sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser rörande fjerdingmäns tillsättning och aflöning.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 26, som till sammansatta utskottet blifvit öfverlemnad, anför herr *O. Persson* i Rinkaby, att gällande stadganden om fjerdingsmanstjenstens utgörande på landet icke förbjöde kommunalstämma att besluta, att fjerdingmansbefattningen skulle utöfvas i tur mellan kommunens hemmansegare emot aflöning, hvarom kommunalstämman äfvenledes egde besluta.

Då så förhölle sig i många församlingar, vore tydligt, att de mindre hemmansegarne belastades med ett onus, som icke stode i öfverensstämmelse med den andel, de hade i kommunen. De betydligt ökade göromål, som för fjerdingmän under de senare åren tillkommit, fordrade ett bättre ordnande af denna befattning; och staten hade under en följd af år till hvarje län lemnat bidrag till landtpolis, hvilken befattning vore förenad med fjerdingmanssysslan.

På grund häraf föreslår motionären: att Riksdagen med ändring af stadgan angående fjerdingmän den 1 juni 1850 ville för sin del besluta:

1:o att, vid ledighet till fjerdingsman inom kommun, kommunalnämnden emottager ansökningar af helst inom socknen boende personer, samt jemte eget utlåtande inhemtar kronofogdens yttrande, hvilka tillsammans öfverlemnas till ordinarie kommunalstämma, der fjerdingsman antages för 5 på hvarandra följande år;

2:o att hälften af den utaf kronofogden och kommunalnämnden bestämda lönen betalas af staten och andra hälften af kommunen efter de grunder, som om kommunalutskylder i allmänhet är eller kan varda stadgadt.

Ifrågavarande stadga af den 1 juni 1850 föreskrifver, att fjerdingsmansbefattningen är ett menighetsbestyr, om hvars utgörande genom särskildt antagen person och på kommunens bekostnad socknemännen inom hvarje socken eller fjerdingsmansdistrikt kunna, om de vilja, öfverenskomma för viss tid. Kommunalstämman utser i sådant fall fjerdingsman, hvars lämplighet dock pröfvas af vederbörande kronofogde, som eger rätt att vägra godkännande af valet. Der förening om fjerdingsmans anställande med bestämd aflöning kan åvägabringas, skall, jemlikt kungörelsen den 20 april 1866, bidraget till denna aflöning utgå efter enahanda grund som för kommunalutskylder i allmänhet är föreskrifven. Om åter frälse-, kronoskatte- och kronohemmans innehafvare besluta, att fjerdingsmansbefattningen bör utöfvas omgångsvis mellan hemmanen, föreskrifver kungörelsen den 9 augusti 1851 (jfr kungörelsen den 23 augusti 1857), att bestyret fortfarande skall dem sjelfva ensamt åligga.

Enligt gällande bestämmelser är det sålunda kommunen, som ordnar fjerdingsmansbestyret. Kommunen eger för viss längre eller kortare tid anställa aflönad fjerdingsman och bestämma beloppet af den lön, som till honom skall utgå.

Beträffande de församlingar, inom hvilka fjerdingsmanssysslan utöfvas i tur mellan församlingens hemmansegare, torde böra erinras, att fjerdingsman för vissa uppdrag har rätt till ersättning. Sålunda har fjerdingsman, som biträder kronans uppbördsman vid indrifning af oliqviderade kronuppbördsmedel eller kommunalutskylder rätt att af sålunda indrifna medel åtnjuta hälften af uppbördsmannens andel i stadgade stämmoböter eller af den honom medgifna uppbördsprovision. För biträde vid verkställighet af domar och utslag eger fjerdingsman tillgodonjuta rese- och traktamentsersättning enligt gällande expeditions-taxa. Han har vidare rätt att uppbära särskild ersättning för åtskilliga andra förrättningar, såsom delgifning af kallelser i civila mål, tjänstgöring vid mönstringar utom sitt distrikt m. fl.

Ehuru landskommun ej är skyldig att anställa annan polisbevakning än den fjerdingmansinstitutionen innebär, har kommunen rätt att fatta beslut om och gifva anslag till särskild polisbevakning under namn af polisbetjenter, polisuppsyningsmän, tillsyningsmän o. s. v. På sätt motionären erinrat, har Riksdagen allt sedan år 1875 pläгат ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett anslag till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet, äfvensom till belöningar för gröfre brotts upptäckande m. m.; och Riksdagen har jemväl för innevarande år på extra stat anvisat för sagda ändamål ett anslag af 65,000 kronor, hvilket bidrag borde företrädesvis utgå till kommuner, hvilka sjelfva lemnade motsvarande tillskott. Befattningen såsom polistillsyningsman å landet är emellertid icke, såsom motionären synes hafva förestält sig, förenad med fjerdingzmanstjensten, utan alldeles skild från densamma; och anser utskottet för den skull, att från den af motionären härutinnan åberopade omständighet icke kan hemtas något stöd för förevarande förslag.

Då fjerdingmansbefattningen, såsom författningen den 1 juni 1850 sjelf uttryckligen angifver, är ett menighetsbestyr och ej en statstjänst; då storleken af de utgifter, som genom antagandet af motionärens förslag skulle drabba såväl kommunerna som staten — i hvilket afseende motionären ej förebragt någon som helst utredning — ej kan i någon mån beräknas, samt då innehafvarne af ifrågavarande befattningar redan åtnjuta ersättning för en ej ringa del af deras uppdrag, finner utskottet det icke vara lämpligt att, på sätt motionären föreslagit, i lag föreskrifva, att till fjerdingzman skulle utgå viss lön att betalas till hälften af staten och till hälften af kommunen; och får utskottet, som icke heller finner skäl att förorda någon förändring i gällande bestämmelser om tillsättning af ifrågavarande befattningar, hemställa,

att herr O. Perssons motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 8 mars 1894.

På det sammansatta utskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.
